

ภาคผนวก 09

การป้องกันตัวเองจากสารเคมี และการปฐมพยาบาลเบื้องต้น

ป้องกันตนเองจากสารเคมีอันตราย..ได้อย่างไร

ไม่สัมผัสภาชนะบรรจุที่ชำรุดหรือสารที่รั่วไหล

อย่าเข้าใกล้แนวกันเขตอันตราย สังกัดจากแถบเหลือง-ดำ หรือแถบขาว-แดง

อยู่เหนือลม หรือที่สูง หรือออกจากบริเวณที่เกิดเหตุทันที หากเห็นว่าไม่ปลอดภัย

จะช่วยเหลือผู้ป่วย..ได้อย่างไร

หลักการปฐมพยาบาลเบื้องต้น

เคลื่อนย้ายผู้ป่วยไปอยู่ในที่อากาศบริสุทธิ์

ถอดเสื้อผ้าที่เปื้อนสารเคมีออก และแยกใส่ถุงหรือภาชนะต่างหาก

หากสัมผัสสารให้ล้างด้วยน้ำมากๆ อย่างน้อย 15 นาที

ไปพบแพทย์

ขั้นตอนการปฐมพยาบาล

การปฐมพยาบาล เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับห้องปฏิบัติการ และจะต้องจัดการเพิ่มเติมเมื่อในสถานที่นั้นมีสารอันตรายอยู่ โดยพิจารณาจาก

- ลักษณะ ปริมาณ และอันตรายของสารที่มีอยู่
- มีบุคลากรที่ได้รับการอบรมในเรื่องการการปฐมพยาบาล
- ระยะทางระหว่างห้องปฏิบัติการกับสถานพยาบาลที่ใกล้ที่สุด
- มีรถสำหรับส่งผู้ป่วยไปยังสถานพยาบาลที่ใกล้ที่สุด
- สามารถติดต่อสื่อสารเพื่อขอรับความช่วยเหลือจากภายนอก
- อุปกรณ์ฉุกเฉินภายในห้องปฏิบัติการ เช่น ฝักบัวฉุกเฉิน และที่ล้างตา
- การอบรมผู้ที่ใช้ห้องปฏิบัติการเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติการพื้นฐานในภาวะ

ฉุกเฉิน

อุปกรณ์และเวชภัณฑ์ที่จำเป็นการปฐมพยาบาลเมื่อได้รับอันตรายจากสารเคมี

1. สายยางรัดห้ามเลือด
2. กรรไกร
3. สำลี ผ้าชะแผล ผ้าพันแผล และผ้ายาง พลาสติก
4. ถ้วยตวงยา
5. ถ้วยล้างตา
6. หลอดหยดตา
7. ถ้วยน้ำ

8. ที่ป้ายตา
9. เข็มกลัด
10. ปากกิมปลายทู่
11. พรอทวดไข
12. ยาแดงใส่แผล ยาเหลืองใส่แผล หรือทิงเจอร์ไอโอดีน
13. แอลกอฮอล์เอทิลบริสุทธิ์ 70%
14. ยาแก้ไฟไหม้ น้ำร้อนลวก
15. น้ำกรดบอริกล้างยา
16. แอมโมเนียหอม
17. ยาลดไข้แก้ปวด
18. ทิงเจอร์ฟีนการบูร
19. โซดาไบคาร์บอเนต
20. วาสลินขาว
21. น้ำเกลือล้างแผล 90%
22. ถังบรรจุออกซิเจน และ อุปกรณ์ช่วยในการหายใจ

กรณีได้รับบาดเจ็บเพียงเล็กน้อย

คือการที่ร่างกายได้รับผลจากการเกิดอุบัติเหตุเพียงเล็กน้อยไม่ถึงแก่ชีวิต เช่น

- เศษแก้วบาด

ถ้าบาดเจ็บเพียงเล็กน้อย ให้นำเศษแก้วออกจากบาดแผลให้หมด ล้างด้วยน้ำและใช้ผ้าพันแผลที่สะอาดปิดเพื่อห้ามเลือด อย่าใช้ทิงเจอร์ไอโอดีนใส่แผล

ถ้าบาดแผลเป็นแผลใหญ่ และมีเลือดออกมากให้โทรศัพท์เรียกรถพยาบาล ขณะเดียวกันก็ช่วยกันปฐมพยาบาล โดยให้คนเจ็บนอนลงกับพื้น ยกแขนขาให้สูง ใช้ผ้าพันแผลหนาๆ กดตรงรอยแผล ถ้าผ้าพันแผลชุ่มเลือด ให้ใช้แผ่นใหม่วางทับบนแผ่นเก่าแล้วกดให้แน่น อย่าเปลี่ยนแผ่นใหม่ โดยเอาแผ่นเก่าออก คอยจนกว่ารถพยาบาลจะมารับ

- ไฟลวกหรือโดนของร้อน

ใช้น้ำล้างมากๆ แล้วปิดด้วยผ้าพันแผลที่แห้งและสะอาด ถ้าโดนมากให้ส่งโรงพยาบาล อย่าใช้สารละลายโซเดียมไฮโดรเจนคาร์บอเนตล้างแผล

เมื่อสงสัยว่าได้รับสารพิษควรปฏิบัติดังนี้

1. ตรวจสอบว่าสารเคมีนั้นคืออะไร
2. ทำความสะอาดบริเวณที่สัมผัสกับสารเคมี โดยคำนึงถึงคุณสมบัติของสารที่ได้รับ

3. ปฐมพยาบาลเบื้องต้น
4. นำส่งสถานพยาบาลเพื่อทำการรักษา

เมื่อสารเคมีโดนผิวหนัง

โซเดียมหรือโพแทสเซียม ไฮดรอกไซด์ออก แล้วใช้น้ำล้างหลายๆเป็นเวลา
ประมาณ 20 นาที จึงปิดด้วยผ้าพันแผล

ฟอสฟอรัส แช่น้ำ แล้วจึงแช่ในสารละลายคอปเปอร์ซัลเฟตเข้มข้น ร้อยละ3 เอ
เสฟฟอสฟอรัสออกแล้วใช้น้ำล้างเป็นเวลาประมาณ 20 นาที

จึงใช้ผ้าพันแผลที่เปียกน้ำปิดที่บริเวณนั้น

กรด ใช้น้ำล้างหลายๆแล้วล้างด้วยสารละลายโซเดียมไฮโดรเจนคาร์บอเนตเข้มข้น
ร้อยละ10 แล้วจึงใช้น้ำล้างอีกครั้งหนึ่งเป็นเวลาประมาณ 20 นาที จึงปิดด้วยผ้าพันแผล

เบส ปฐมพยาบาลเช่นเดียวกับการโดนกรด ต่างกันเพียงแต่ใช้สารละลายเข้มข้น
ร้อยละ10 ของกรดแอสติกแทนสารละลายของโซเดียมไฮโดรเจนคาร์บอเนตเท่านั้น

โบรมีน แช่น้ำ แล้วจึงแช่ในสารละลายเจือจางของแอมโมเนีย จากนั้นใช้น้ำล้างอีก
เป็นเวลาประมาณ 20 นาที จึงเอาผ้าพันแผลพันไว้

- เมื่อสารเคมีโดนตา

ถ้าอาการสาหัสให้รีบส่งแพทย์ทันที แต่ถ้าอาการไม่สาหัสก็ควรจะได้รับการปฐม
พยาบาลก่อนแล้ว จึงไปพบแพทย์ภายหลัง

เศษแก้วเข้าตา ให้คนเจ็บอยู่นิ่งๆ แล้วรีบส่งแพทย์ อย่าพยายามดึงเศษแก้วออกจากตา
เป็นอันขาด

กรดเบส หรือโบรมีนเข้าตา ล้างตาทันทีด้วยน้ำปริมาณมากๆ โดยให้คนเจ็บกลอกตาใน
น้ำเป็นเวลาประมาณ 50 นาที

- เมื่อสารเคมีเข้าปาก

ถ้าเพียงแต่เข้าปาก บ้วนทิ้งทันทีแล้วใช้น้ำบ้วนปากหลายๆครั้ง

ถ้ากลืนเข้าไป ควรปฏิบัติดังนี้

1. ถ้าไม่ทราบว่ากลืนสารพิษชนิดใดเข้าไป ให้ปฐมพยาบาลก่อนนำส่งโรงพยาบาล ดังนี้

- ให้น้ำหรือนมสด หรือนมผงละลายน้ำดื่มเป็นจำนวนมากๆ

ถ้าสารเคมีนั้นไม่ใช่สารกัดกร่อนให้ยาที่ช่วยให้อาเจียนออกมาแต่ถ้าเป็นสาร

กัดกร่อน อย่าให้ยาที่ทำให้อาเจียนการที่จะรู้ว่าเป็นสารกัดกร่อนหรือไม่จะสังเกตได้

จากรอยไหม้ที่ริมฝีปาก และที่ปากของคนเจ็บ

2. กลืนกรด(รวมทั้งกรดออกซาลิก) หรือเบส -

ให้ดื่มน้ำตามเข้าไปมากๆแล้วจึงดื่มน้ำที่ทำให้สะเทิน เช่น

นมผสมกับแมกนีเซียมไฮดรอกไซด์(ในกรณีของกรด) หรือน้ำมะนาว(ในกรณีของเบส)

แต่ไม่ใช่โซเดียมคาร์บอเนตหรือโซเดียมไฮโดรเจนคาร์บอเนตและอย่าให้สารที่ทำให้อาเจียน

3. กลืนเกลือของโลหะหนัก

ให้ดื่มน้ำละลายของแมกนีเซียมซัลเฟตแล้วทำให้อาเจียน โดยให้ดื่มน้ำเกลือร้อนๆแล้วให้ดื่มนมหรือน้ำข้าวมากๆ

4. กลืนสารประกอบของสารหนูและปรอท

ทำให้อาเจียนโดยให้ดื่มน้ำเกลือร้อนๆแล้วให้ดื่มนม หรือน้ำข้าวมากๆ

การช่วยหายใจและการนวดหัวใจ

1. การช่วยหายใจด้วยวิธีการเป่าปาก (mouth-to-mouth method)

- วางคนเจ็บนอนหงายราบให้ศีรษะแหงนค้ำและลำคอชิด
- สอดนิ้วหัวแม่มือเข้าไปในปาก จับขากรรไกรล่างยกขึ้นจนปากอ้า
- ล้วงเอาสิ่งอื่นใดที่อาจติดค้างอยู่ในปากและลำคอออกให้หมดเพื่อไม่ให้ขวางทางลมแล้ว

บีบจมูกคนเจ็บให้สนิท

- ทาบปากปิดปากคนมือแน่นสนิท แล้วเป่าลมเข้าไปเป็นจังหวะๆ ประมาณ 12-15 ครั้งต่อนาที
- ถ้าไม่สามารถอ้าปากของคนเจ็บได้ ใช้มือปิดปากคนเจ็บให้สนิทแล้วเป่าลมเข้าทางจมูกแทน
- ขณะนำส่งโรงพยาบาลให้ทำการเป่าปากไปด้วยจนกว่าคนเจ็บจะฟื้นขึ้นมา หรือได้รับการช่วยเหลือจากนายแพทย์แล้ว

ที่มา : คู่มือความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการ, “คณะกรรมการแก้ไขปัญหาและการวิเคราะห์สารเป็นพิษ” ฝ่ายจัดการสารพิษ กองมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ